

***Acta Chimica Slovenica* – mednarodno priznana znanstvena revija**

Aleksander Pavko^{1,2*}

¹Univerza v Ljubljani, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Aškerčeva 5,
SI-1000 Ljubljana, Slovenija

²*Acta Chimica Slovenica*, Aškerčeva 5, SI-1000 Ljubljana, Slovenija

Po podatkih Agencije za raziskovalno dejavnost republike Slovenije (ARRS) v Sloveniji letos izhaja 249 znanstvenih in strokovnih revij. Zadnja tri leta sofinanciranje teh revij omogoča Javna Agencija za Knjigo (JAK), ki je v letu 2012 za to namenila 1.070.578 EUR. Ta sredstva so namenjena za pokrivanje materialnih stroškov, na osnovi javnega razpisa pa si je sofinanciranje pridobilo 118 periodičnih publikacij. Glavni kriteriji za ocenjevanje in pridobitev sredstev so: aktualnost in pomen za razvoj področja, razvoj slovenske znanstvene terminologije, predstavljanje slovenskih znanstvenih dosežkov v mednarodnem prostoru in širjenje novih znanstvenih spoznanj. Poleg tega mora revija redno izhajati vsaj eno leto, imeti mora naslov na svetovnem spletu, ustrezno ISSN številko, najmanj slovenske povzetke, vsi prispevki morajo biti katalogizirani v sistemi COBISS (kooperativni online bibliografski sistem in servis) in izdajatelj pa mora zagotoviti del lastnih sredstev. V prihodnjem letu bo sofinanciranje znanstvenih revij prešlo na ARRS.

V Sloveniji je letos enajst znanstvenih revij z IF (Impact Factor), poleg *Acta Chimica Slovenica* še *Acta Carsologica*; *Acta Geographica Slovenica*; *Acta Geotechnica Slovenica*; *Ars Mathematica Contemporanea*; *Journal of Microelectronics, Electronic Components and Materials*; *Materials and Technology*; *Radiology and Oncology*; *Slovenian Veterinary Research*; *Journal of Mechanical Engineering in Slovenian Medicinal Journal*. Po podatkih Journal Citation Reports ima *Acta Chimica Slovenica* najvišji petletni faktor vpliva IF=1,28, za leto 2011 pa IF=1,33, in je tako najuglednejša slovenska znanstvena revija. Izhaja že 59 let. Prvič je bila z IF=0,12 ocenjena za leto 2002. V naslednjih letih se je vrednost IF povečevala in za leto 2007 prvič dosegla IF>1. Od leta 1998 je *Acta Chimica Slovenica* prosto dostopna na spletni strani revije in je vpisana v DOAJ.

Acta Chimica Slovenica izhaja štirikrat letno in je razdeljena v dva dela. V prvem, strokovnem delu, so zbrani znanstveni in strokovni članki. Ti so iz aktualnih področij kemije, pisani v angleškem jeziku s slovenskim povzetkom. Prispevki so strogo recenzirani. Pri tem je preverjana znanstvena kakovost in primernost predstavitve, ki mora ustrezati normativom mednarodnih kemijskih publikacij. Vsebine vseh člankov so sprotno povzete v publikaciji Ameriškega kemijskega društva *Chemical Abstracts*; *Science Citation Index Expanded*; *Current Contents: Physical, Chemical and Earth Sciences*; *Chemistry Citation Index*; *ISI Alerting Services*, prizadevamo pa si tudi za indeksiranje v *Medline*. Prav tako so vsi članki sproti ustrezno katalogizirani v sistemu COBISS. V drugem delu, ki je večinoma napisan v slovenščini, pa so objavljene društvene vesti. Te obsegajo sezname diplom, magisterijev in doktoratov s slovenskih univerz s študijskimi programi na področju kemije, biokemije in kemijske tehnologije, občasno pa objavimo tudi zanimive strokovne članke. Tiskano revijo v nakladi 1200 izvodov dobivajo člani Slovenskega kemijskega društva, približno 200 tiskanih izvodov pa prejmejo knjižnice in raziskovalne inštitucije po celem svetu. Okrog ene tretjine vseh prispevkov napišejo domači znanstveniki. Tako je o raziskavah v Sloveniji dobro obveščena tuja znanstvena javnost.

Leta 2005 je *Acta Chimica Slovenica* (ACSi) doživela temeljito preobrazbo. Dobila je novo, svežo obliko, uredniški odbor pa se je okrepil s področnimi uredniki. Nova podoba in prosti dostop sta povzročila velik interes avtorjev, stroga recenzentska politika v zanjih letih pa je povečala kvaliteto revije skupaj s faktorjem vpliva. V zadnjih letih v uredništvo prispe več kot 300 prispevkov letno in več kot polovica se jih zavrne. Želja urednikov je vzdrževati soliden IF. K temu pripomore stroga recenzentska politika in pa strokovna usmeritev revije na aktualna znanstvena področja. Slednje dosegamo tudi s pripravo tematskih in posvečenih števil, za katere povabimo k pisanju člankov ugledne avtorje, po možnosti iz celega sveta.

Pri urejanju revije sodelujejo glavni urednik, področni uredniki, tehnični urednik, tajnica in uredniški odbor. Zadnjih šest let komunikacija med avtorji, recenzenti in uredniki poteka izključno po elektronski pošti, evidenca pa se vodi v tajništvu društva in pri urednikih, ki vodijo recenzentske postopke. Področni uredniki za vse članke pridobijo dve neodvisni oceni večinoma uglednih strokovnjakov iz tujine in šele na podlagi pozitivnih mnenj se začne tehnično urejanje članka za objavo. Recenzentski postopki trajajo povprečno od 3–6 mesecev, odvisno od sreče z recenzenti.

*E-pošta: saso.pavko@fkkt.uni-lj.si

Leto 2005 je pri tehničnem urejanju revije bilo prelomno leto, saj je revija poleg nove oblike prešla tudi na dvokolonski tisk. Pripravo člankov za tisk v zadnjih zadnjih letih ureja profesionalni tehnični urednik, ki material preda uredniku spletne postavitve revije in tiskarni do prve polovice marca, junija, septembra in decembra, tako da revija do konca meseca izide na spletu in v tiskani obliki.

Revijo *ACSi* ob finančni podpori JAK oziroma ARRS ter sponzorjev izdaja Slovensko kemijsko društvo. Sredstva ARRS oziroma JAK predstavljajo največji delež prihodkov na osnovi razpisov za triletno financiranje. Svoje sponzorske finančne prispevke že vsa leta dajejo tudi vse tri slovenske »kemijske« fakultete v Ljubljani, Mariboru in Novi Gorici, Fakulteta za farmacijo Univerze v Ljubljani ter Kemijski inštitut in Inštitut Jožefa Stefana. Del prihodkov predstavlja tudi društvena članarina. Ne majhen del prihodkov pa smo vsaj pred leti dobili s pomočjo oglaševanja, žal pa ta vir z leti usiha.

In kako naprej? Nedvomno je poseben izziv listanje novega »papirnatega« izvoda revije, ko začutiš vonj po tiskarni in otipaš svež, na prste rahlo lepljiv papir. Vendar razvoj informacijske tehnologije nezadržno napreduje in naklada tiskanih revij se v svetu hitro zmanjšuje na račun revij dostopnih na spletu v elektronski obliki. Zaradi tradicionalnih pogledov članov Slovenskega kemijskega društva, izdajatelja revije, bi naša *Acta* v papirni obliki izhajala še kar nekaj časa, vendar kaže, da bo zaradi finančne situacije potrebno število tiskanih izvodov zmanjševati. Revija je prosto dostopna na spletu, kar zagotavlja solidno branost in temu primerno število poslanih in objavljenih člankov. Želimo si več zapadno evropskih in ameriških avtorjev, kar po možnostih urejamo z vabili k pisanju člankov. Za ugledne slovenske znanstvenike ima naša revija verjetno prenizek IF.

Poslujemo na robu finančnih sredstev, ki žal ne dovoljujejo povečanja obsega in nadaljnega razvoja revije. V prihodnosti želimo preiti na sistem OJS (Open Journal System), kar pa se ob potrebnem povečanju finančnih sredstev in hkrati nesigurnemu dolgoročnemu financiranju vedno bolj odmika. To bi vsekakor olajšalo urejanje revije, vendar bi lahko izgubili del kontrole nad primerno tematiko prispevkov. Poleg tega bi povečano število prispevkov ob ne prav veliki množici kooperativnih recenzentov podaljšalo čas od oddaje do objave prispevkov.